

Janja Vidmar

V KORAKU Z VOLKOM

JANJA VIDMAR



V KORAKU
Z VOLKOM



UMco

Ljubljana 2022

Janja Vidmar
NITI KORAKA VEČ

© **UMco, d. d., in Janja Vidmar, 2022.**
Vse pravice pridržane.

Izdajatelj in založnik: UMco, d. d.

Odgovorni urednik: Samo Rugelj

Pomočnica urednika: Renate Rugelj

Jezikovni pregled: Mira Turk Škraba

Fotografije: Osebni arhiv avtorice in Meta Ornik

Oblikovanje ovitka: Aleš Cimprič

Oprema notranjosti: Žiga Valetič

Fotografija na naslovnici in zemljevid: iStock in Depositphotos

Tisk: Primitus, d. o. o.

Naklada: 700 izvodov, 1. natis
Ljubljana 2022

Knjižno delo je izšlo v okviru programa, ki ga sofinancira
Javna agencija za knjigo Republike Slovenije.

V okviru določil Zakona o avtorski in sorodnih pravicah so brez pisnega
dovoljenja založbe prepovedani reproduciranje, distribuiranje,
javna priobčitev, predelava ali druga uporaba tega avtorskega dela
ali njegovih delov v kakršnem koli obsegu ali postopku, v številni
fotokopiranje, tiskanje in shranjevanje v elektronski obliki.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

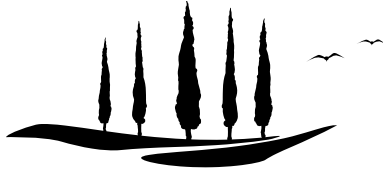
821.163.6-31

VIDMAR, Janja, 1962-

V koraku z volkom / Janja Vidmar ; [fotografije osebni arhiv
avtorice in Meta Ornik]. - 1. natis. - Ljubljana : UMco, 2022

ISBN 978-961-7136-46-3
COBISS.SI-ID 116764675

UMco, d. d., Leskoškova 12, 1000 Ljubljana
tel.: 01/ 520 18 39, e-pošta: bukla-urednistvo@umco.si, www.bukla.si



*Oktetu iz kombija za solze smeha
in prijateljstvo pralinejev Bacci!*

Vsi liki in dogodki v tej knjigi so popolnoma izmišljeni. Kakršna koli podobnost z resničnimi osebami je naključna. Besedilo je prostorsko umeščeno na območje Toskane, zibelke renesančne umetnosti in jezika, z vsemi njenimi geografskimi, zgodovinskimi in kulturnimi značilnostmi. Vendar se na tej točki neha vsaka podobnost z romanom. No, ne čisto vsaka.



*tam sva vse kar sva imela
razdala sencam in hitela
da bi le našla
vsak svoj ples in se objela
na robu ognja in pepela*

(T. Pengov)

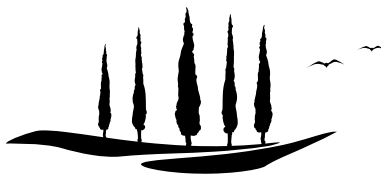


*La nostra vita scaturisce
dalla morte degli altri.**

(Leonardo da Vinci)

*Naše življenje izvira iz smrti drugih.

TUJKA



A: Nisem te obesila na zid. Nocem te doma. Uokvirjena si na Simonovi nocni omarici. Tvoja najljubša fotka. Tista iz porodne sobe, s popokanimi zilicami v oceph, se spomnis? Zgledas kot zombi, ampak nasmeh te izdaja. Luka te nosi v denarnici, Rok povsod. V pisarni visis na castnem mestu poleg zemljevida sveta. Krakov, Leiden, Orvieto. Kraji, ki jih nikoli nisem obiskala s tabo. Tuji jeziki, ki jih nikoli nisva vpijali skupaj. Koraki, ki si jih prehodila brez mene. In korak, ki ga moram narediti brez tebe. Samo z besedo na vrhu jezika. Ko pride cas. ♥

Jutranja meglica, ki je zagrnila bukov gozd, se je polagoma umikala blede svetlobi. Na jezerski gladini je počival odsev neba, nemega in jekleno sivega po kratkem nočnem deževju. Vremenska napoved je kazala, da bo severovzhodnik že dopoldne razpihal oblačni plašč. Dan se je hitro daljšal, in po napovedih sodeč je šlo za najbolj osončen maj v mojem življenju. Svet se je segreval hitreje od povprečja. In jaz z njim.

Na drugi strani se je za trstičjem odpiralo mokrišče z vrbammi in jelšami. Najbrž se mi je samo dozdevalo, da sem med

šopi trav uzrla koničast lisičji smrček. Moj vid niti z očali ni nesel tako daleč.

Premec motornega čolna se je nežno pozibaval ob pontonu z opozorilno tablo o uporabi z dovoljenjem veslaškega kluba. Po trenerjevih trditvah v zadnjih letih na bližnjih travnikih že marca vzklijejo pasji zob, navadni jetrnik in podobne trajnice. Lepo. Zemlja si je opomogla in zacelila rane. Moje so prezimile v meni.

Vodna lazura je zrcalila brezmejno spokojnost. Zamišljala sem si, kako hrumeče vodovje spodjeda brežino in silovito potiska obalo proti meni, da bi mi zamajalo tla in se me polastilo kot nekoč, ko je izpljunilo moje razbitine. Krivda mi je vrsto let vtirala sol v rano, kajti v mojih očeh je skrivnostna vodna sila delila pravico strožje, kot bi jo sodba po črki zakona.

Za trenutek sem prisluhnila šepetanju vode, da bi se umirila in pripravila na dogovorjeno srečanje. Potegnil je vetrič, počesal trave in vame zanesel vlažno sapo z jezera.

Na drugi strani je po pešpoti prihajala samotna pojava, okrog katere je razigrano poskakoval pes. Zdelo se je, da od pasu navzdol oba poganjata iz šopov močvirske lakote in košatega rastja, ki je utrjevalo obrežje.

Ali je to on?

Napenjala sem oči in si z dlanjo zastirala pogled. Lahko bi bil. Na medmrežju sem izbrskala nekaj fotografij in člankov o njegovih naporih, da bi v področni športni zvezi združil športnorekreativne dejavnosti s turističnimi destinacijami po vsej regiji, vendar sem potem v naglici zaprla spletno stran. Predlagal ga je trener Berden, on bo že vedel.

Pes je z dolgimi, krepkimi tacami rinil skozi travo vse do blatnega nabrežja, ki ga je oblizovala voda. Nenadoma pa je obstal in se zastrmel vame. Kratko in ostro je zalajal čez

jezero, nato pa se pogнал v vodo in zaplaval nekaj metrov, preden ga je lastnik pozval z ostrim žvižgom.

S pogledom sem sledila psu, ki je stekel za gospodarjem. Lansko jesen sem med romanjem po francoskem delu Jakobove poti, bolj znane kot Camino, sestri Damjani poslala sporočilo, da bom šla doma v zavetišče po psa. Tega seveda nisem storila. Psov sem se bala. Poleg tega sem v življenju uresničila bore malo odločitev. Zato zadnje raje nisem zaupala nikomur, večini bi se v teh časih zdela skregana z zdravo pametjo. Šlo je za to, da bi mi bila socialna osamitev, ki jo je prinesel koronski čas, še nedavno tega pisana na kožo. Te dni pa me je grabil nemir. Jadra sem razpela v popolnem brezvetrju mirujočega sveta. Po vrnitvi z Jakobove poti se me je držal vonj moškega in tega smrt ni mogla več izbrisati.

V žepu mi je zabrněl telefon. Iz Turistično-gostinske zbornice so me obvestili, da bodo razpisani majski izpitni rok za teoretični in praktični del izpita za licenco izpeljali predvidoma v mesecu juniju. Poleti, ko bodo turistične destinacije očitno bolj kot ne samevale, bom samostojna turistična vodička. Bridka ironija, ampak zdaj je, kar je.

V mislih sem naglo preračunala, koliko časa imam še za jemanje študijskega gradiva v roke. Ustavila sem se. Z vrha stopnic, ki se strmo spuščajo do terase veslaškega kluba, se je odpiral pogled na hangar z uskladiščenimi čolni. S svojo preprosto obliko in pusto barvo je kazil domišljijo pokrajine, ki se je s svežim in od dežnih kapelj vlažnim zelenjem šelesteče zgrinjala nadenj.

Moški se je naglo približeval. Z energičnim korakom je zaobšel stojala s polomljenimi, popravila potrebnimi čolni dvojci, dolgimi in ozkimi kot sulica, razbarvanimi od vode in minulih let.

Spustila sem se do obrežja in mimo lesene palete s kanuji. Pogled na podrsano, opraskano dno teh navadnih rekreativnih čolnov z enojnim veslom je nekoliko ohladil mojo vneto za tečaj. V mislih sem se vrnila v mladost, ko je kanu v primerjavi s *skifom*, enojcem, štel za kopalno kad na vodi. Enojec, v katerem sem pred davnimi leti na tekmovanjih poleg dvojca skušala posegati po višjih mestih, tako z mentalnega kot fizičnega vidika velja za kraljevsko disciplino, zato je imel med nami, starejšimi mladinci, večjo težo, ne le v kategoriji tekmovalnih čolnov, to so bili konec koncev tudi kanuji in kajaki, temveč kot sijajen pripomoček za razvijanje koordinacije in tehnike. Tako smo radi zbijali šale, da med nami in kanuisti vlada ubrana nesloga. Toda sredi vodnega prostranstva, ki zrcali čas, smo v primerjavi z našimi vrstniki eni in drugi pridobivali novo, drugačno zrelost. Za nekatere od nas je postala pogubna. Presegala je naše moči.

Na terasi pred vhodom v recepcijo kluba je z rokami v žepih postaval trener Berden. S pogledom je izpikal jezero. Njegov upognjeni hrbet, kot bi tramove klubskih prostorov dolga leta nosil na lastnih plečih, je pripovedoval svojevrstno življenjsko zgodbo. Nekaj vrstic v njej sva spisala skupaj.

»Jutro! ... Pa ne, da spet ... uff ... filtrirate vodo s pogledom?« Zaradi kratkega hitrega teka do terase sem bila ob sapo.

»Bogme, če ne bi videl na lastne oči, ne bi verjel. Saj te bo še pobralo,« je zagodrnjal ob pogledu na mojo zasoplost. »Delaš vaje, ki sem ti jih dal?«

»Ja.«

»Na trim stezi?«

»Ja.«

»Za posel, če ga res nameravaš razviti, potrebuješ dobro formo.«

»Vem.« Ožetim pljučem sem skušala vdihniti nekaj življenja.

Pozorno me je meril od glave do pet: »Hm, na soncu se ti lepo vidijo sivi.«

Njegovo opazko sem sprejela z globokim vzdihom.

»Lasje? Oh, hvala. Naj se vidijo. Oktobra jih bom enainpetdeset. Ne skrivam let.«

»Veš kaj, naj jih vrag pocitra!« se je prešerno lopnil po stegnu in se skoraj zlobno zahehetal: »Čeprav tako mlada, kot sva v tem trenutku, ne bova nikoli več.«

Nekaj trenutkov sva se molče zazirala v jezero. V mislih sem se rada razblinila v njem.

»Hvaležna sem vam za vso podporo,« sem izdabila čez čas.

»Poslušaj ...« Umolknil je in s pogledom živčno begal po pomolu, kot bi se mu besede razletele po tleh.

Ob njegovem očitnem vznemirjenju me je obšlo sočutje. Nekoč je bil moj nadomestni oče, edini, ki mi je kazal svoj pravi obraz. V njegovem trpinčenju sem videla dejanje najgloblje naklonjenosti. Izjavi, da ne prenese polovičarstva, zato me ne vidi več v svojih prihodnjih načrtih, sem pripisovala neomajno predanost delu. To me je še utrdilo v prepričanju, da bom, če izpadem iz njegovih načrtov, ostala povsem sama. In navsezadnje se je to tudi uresničilo.

»Večkrat že sem ti hotel reči, ampak ne najdem pravih besed ... Vem, da nisem bil ...« Skušal je ujeti bežečo misel, ki ga je, kot se je zdelo, močno zdelovala. »Takrat ne bi ... sme...«

Srce mi je začelo močno razbijati.

»Pustiva preteklost,« sem mu segla v besedo. Nisem prenesla tega mučnega trenutka in naju v njem. Pozornost sem preusmerila v vodo, v kateri so sem in tja švigala zvijajoča se

ribja telesa. Jezero je vedno mrgolelo od življenja. Napenjala sem pogled. Nikoli se nisem naučila ločiti klena od jezerske postrvi.

»Ravnal sem, kot sem najbolje vedel in zn...«

»Niste!« so mi popustili živci. Odzvala sem se glasneje in manj obvladano, kot sem želela. Najin težavni, zapleteni odnos sem v luči spoznanja, do katerega sem se pretolkla v dolgih nočeh brez spanca, uzrla kot iztočnico za vse, kar je sledilo. Vendar starca nisem želela videti na kolenih, skesanega, moledujočega. Toplo sem mu stisnila dlan, časa pač ni mogoče zavrteti nazaj.

»Povejte mi po resnici. Ali sem bila dobra? Takrat.«

»Pustiva preteklost,« mi je vrnil.

Pogled je zamišljeno namakal v vodi, preden je z nasmeškom pomignil proti možakarju s psom: »Poglej, tamle gre.« Bil je trpek smehljaj, brez radosti.

S hlinjenim navdušenjem sem odvrnila, da ga ni mogoče zgrešiti, saj njegov pes zganja več kot preveč trušč.

Berdenov pogled je bil preiskujoč, obledele šarenice sprane od vetra in minulih let: »Kaj je že spet narobe? Priznam, da ne razumem. Mislil sem, da te mika cesta. Ti pa si ponovno izbrala vodo. In zdaj ti zopet nekaj ni prav.«

»Ni res, vse je v redu,« sem se branila. V preteklosti je zelo malo reči iz mene izvabilo čustva. Vrsto let sem se pomilovala. Toda življenje je namenjeno drugim rečem. Ali pa se zgolj najboljše odločitve porodijo iz obupa.

Nekaj trenutkov sva oba brez besed opazovala ptice, ki so nemoteno gnezdile med trstičjem. Pisano livado onstran gostega ločja in rogoza so prebadali suličasti sončni žarki.

»Pripravil sem ti kanu, za prvo silo bo. Miloš je najboljši gorski vodnik, legenda kanujanja in kajakaštva.«

Pohlevno sem prikimala.

»Največji poznavalec naših voda je, veslaški samouk, ampak kakšen ...« je njegov glas rezko zadonel, »natrenirala bošta osnove na mirnih vodah ... Glede odkupa čoln...«

Ni mu uspelo dokončati. V tistem trenutku je pridrvel možakarjev pes in se z blatnimi tacami bevskaajoč zakadil vame.

Od presenečenja mi je krik zastal v grlu. Na sebi sem čutila pasjo težo in v nosnicah izrazil duh po vlažni dlaki in sveži prsti. Dozdevalo se mi je, da na pasjem kožuhu opažam koščke borove smole.

»Ne boj se, to je Maks, rad se igra. Ne kaži strahu, zavohal te bo,« me je miril trener.

Pes mi je z mrzlim, vlažnim poljubom ošinil lice in preplavilo me je ogorčenje. Nisem se mogla premagati, zavrela mi je kri: »Kaj za vraga, pes sodi na vrstico!« V obrambni drži z dvignjenimi rokami sem se umikala pred živaljo, da me ne bi podrla ali ugriznila. Lastna jeza me je napolnila z odločnostjo. Žal je pred obličjem zverine z razprtim rožnatim gobcem, polnim dolgih, ostrih čekanov, naglo plahnela.

»Maks, fuj!« je vzkliknil Berden, toda pes je odskakoval od tal kot na vzmeteh. Zaganjal se je v moje prsi in vrat, da sem se komaj obdržala na nogah. Njegovo bevskanje je prešlo v preteč lajež. Iz gobca mu je zaudarjala vroča sapa in se mi lepila na lica. Pod njegovim pasjim naličjem je vstajala zver z nasršeno dlako.

»Prekleti pes me je napadel!« sem nazadnje zavreščala na vse grlo. »Primate ga!«

»Maks, sem!« ga je energično poklical lastnik. »Maks!« Mrcina je poslušno zdirjala k njemu in prihuljeno cvilila.

S široko razprtimi očmi in odprtimi usti sem se tresla po vsem telesu. Kaj hudirja je bilo tole?! V Španiji so bila del

romarske ikonografije tudi krdela klateških psov, ki naj bi jim bili popotniki prepuščeni na milost in nemilost. Toda v času, ko sem bila tam, niso ogrožali nikogar. Tale hišni ljubljencek, ki se je od lastne razkrečene čeljusti skoraj pretrgal na pol, pa me je hotel oklati. Pred očmi so mi vstajali ostri beli kočniki, ki šavsajo proti mojemu vratu. Moj strah pred kosmatinci je izviral prav iz njihovega nepredvidljivega značaja. Ni jim bilo mogoče zaupati. Razumljivo, saj so potomci volkov. Kako boš zaupal zveri?!

Možakar je žival pripel na vrstico in jo ljubeče pograjal, preden se je podvival do naju. Pes se je tiščal k njegovemu stegnu, dobesedno usmiljenja vredno se mu je drgnil ob hlačnico, kot bi bila priraščena drug k drugemu.

V eni sapi sem izdihnila, kar mi je stiskalo prsi. Do nosu sem se zavlekla v svoj oklep, da bi se umirila in uredila misli. Na srečo je svetloba dopoldanskega sonca svet okrog mene povila v slepeč sijaj. Topli žarki so mi lizali teme in moj krč polagoma omečili v kisel nasmešek. Prizor me je pogoltnil, pomlad je pri meni dosegla vse.

»Ali je vse v redu z vami? Res ne vem, kaj ga je pičilo. Bi raje sedli?« me je človek spraševal z nizkim, prijetnim glasom. Njegov vrtajoči pogled me je zbadal skozi oblačila. Žival z odprtim vlažnim gobcem je držal zelo na kratko, vendar jo je skrbno gladil po dlaki in trepljal.

Nisem odgovorila. V izsušenih ustih so mi še vedno nekoliko šklepetali zobje. Upirala se mi je predanost, ki jo je izkazoval živali.

Berden je zmajeval z glavo: »Hudirja, ne pomnim, da sem Maksa že kdaj videl tako pobesneti.«

»Skrivnost mojega uspeha je razkrita,« sem zamrmrala, »ljudi in živali spravljam ob pamet.«

Prišlek se mi je drobno nasmehnil: »Globoko se vam opravičujem v imenu obeh.« Lica je nabral v prešeren nasmeh in z mojim nekdanjim trenerjem sta se med krohotom prijateljsko objela. Njuna obraza sta žarela od svetosti zaveznitva. Pes je pri njunih nogah od razburjenja uriniral v travo.

Mož je imel na sebi tanko vetrovko, potrebno kemičnega čiščenja, na hlačah pa blatne madeže, po vsej verjetnosti odtise pasjih tac. Na prvi pogled se je zdel tršat, toda kljub športnim oblačilom in zdravemu videzu je bilo na njem nekaj uglajenega, poduhovljenega. V gostih predivastih laseh, prepredenih s srebrnimi nitmi, je nosil črn trak. Njegova pojava je izžarevala posebno energijo. Dovolj žgočo, da sem se zavedala njegove navzočnosti. In bilo je šele dopoldne.

V mislih sem se umaknila daleč proč. Spokojnost in čuječnost črpaj iz svojega čutenja in prirojene moči. To Damjanino vodilo sem si ponavljala, kadar sem se pred moškim znašla v zadregi.

»Predlagam, da začneva znova. Vi ste Alenka,« me je iztrgal iz misli. »Jaz sem Miloš. Še enkrat se opravičujem za Maksovo popadljivost. Boste zmogli danes obe uri?«

»Brez skrbi, nisem tako krhka.«

»Imam občutek, da pri vas ne bi zalegla tista o kužku, ki se je hotel samo igrati.«

Iz sebe sem izcedila nasmešek in odkimala.

»Pošljite mi račun za čistilnico.«

»Oh, brez skrbi, saj si bova bot v kanuju. Premočeni boste do kože.«

»Rekel sem ti, da je bila v mladosti perspektivna v dvojcu ...« Trenerja je posilil kašelj, jaz pa sem na sebi čutila prodorni Milošev pogled.

Šibko sem se nasmehnila.

»Zdi se mi, da se mogoče bežno spomnim priimka,« je pri-
kimal Miloš.

Trenerju se je ob tej opazki razjasnil obraz: razumljivo, ob-
dobje, ko sem obetala in štrlela iz povprečja, sem dolgovala
njemu, vse drugo sem zavozila sama.

»Alenka, julija in avgusta klub organizira športni ta-
bor za murne in čebelice. Za veslaški program potrebujem
vodnico.«

»Zaganjanje firme mi bo takrat vzelo večino časa,« sem
odkimavala.

Berden je skomignil in se obrnil k Milošu: »Za Alenko sem
že pripravil kanu. Najbolje, da gresta s tvojim citroenom
jumperjem, ker imaš strešni prtlačnik.«

Miloš je sledil mojemu nezaupljivemu pogledu, s katerim
sem ošvrknila psa, in z zaigrano vdanostjo v usodo zamah-
nil: »Brez skrbi, pustil ga bom pri Berdeni. Saj ne bo prvič.
Zapeljala se bova do žage, tam je reka zelo počasna, da se
privadite toku.«

Odpravili smo se do stajal s kanuji. Iz prijetnega pasu top-
lote smo zašli v senco prenovljenih klubskih prostorov. Za-
čutila sem naval živčne tesnobe, od srhljive prigode s psom
so mi noge kar klecale.

»Slišim, da nameravate prirejati programe veslaških počit-
nic ...« me je Miloš skušal zaplesti v pomenek.

S pogledom sem razdraženo ošvrknila Berdena, a je s po-
gledom prebrisano odtaval proti obzorju. Koliko je o mojih
načrtih izčvekval neznancu? Ta hip sem se v seminarski na-
logi za teoretični del izpita ubadala s posameznimi etapami
petdnevnega veslaškega programa, od nagovora udeležencev
do jedilnika in dejavnosti. Na ustnem zagovoru so me ča-
kala vprašanja iz zgodovine, geografije, kulturne dediščine

in umetnostne zgodovine. Svojo namero sem doslej razkrila samo Berdenu. Na njegovo molčečnost si se lahko zanesel. Zdaj pa tole!

»No, ja, nekaj pripravljam v tej smeri, vendar je zame precej neznano področje, zato v tej fazi težko rečem kaj bolj določenega.«

Na Miloševem sproščenem obrazu, s kožo, razpokano od vetra in sonca, značilno za človeka, ki veliko časa preživi na prostem, se je poigravala svetloba. Gladko obrita lica z rahlim pridihom rdečice je skremžil v šaljivo grimaso: »Saj vas ne prosim za izdajanje zaupnih podatkov, brez skrbi, nisva konkurenca. Samo pri programih vam lahko svetujem in pomagam, če želite.« Nasmehnil se je, kot bi ga resnično veselilo, da se je znašel v moji čemerni družbi.

»Oh, prijazni ste, ampak ...« sem zavlačevala, nekoliko presenečena, da sem mu brez pravega vzroka priklicala nasmeh na obraz. Zanimalo me je, kaj ima za bregom. Prijaznost je v meni običajno zasejala nezaupanje, ki se je znalo brez zadržkov razviti v zavračanje.

Kot bi uganil moje misli, mi je ponudil, da se tikava.

»Se strinjam z vašim predlogom,« sem privolila pri stojalih s čolni, »tako bo naslednji dve uri lažje za oba.« Želela sem zagotovilo, da bo pri tem kratkem znanstvu tudi ostalo, toda nisem dobro vedela, kdo naj bi mi to jamčil, on, jaz, okoliščine, v katerih poteka srečanje, ali kaj drugega.

»S tvojim predlogom,« me je smehljaje se popravil.

Spraševala sem se, ali mu nasmeh sploh kdaj izgine z obraza.

Veter je do nas zanesel glasen ščebet ptic in gaganje račje družine na drugi strani. Jezera sem bila vajena, njegova voda od pamtiveka leži v kotanji. Podobno kot sem sama dolgo

tičala na dnu jame. Tekoča voda pa si živo utira pot po rečni strugi, s svojo močjo preoblikuje površje. Z reko bom morala po svoji strugi zahrumeti tudi sama.

Kanu čolna enojca ni presegal po teži, temveč zgolj po dolžini, zato sem ga želela do Miloševega vozila nesti sama. Toda Miloš me je nežno odrinil, da sem zaduhala znoj njegovega preklastega in koščenega telesa.

»V moji družbi ženska čolna ne bo nosila sama,« je zabrundal. Berdenu je predal Maksa, ki je igrivo grizljal vrstico in s krepkimi tacami tolkel po tleh. V ostri svetlobi se mu je lesketala rjavkasta dlaka. Berdenu je lizal dlan, kot bi se dobriklal za priboljšek. Predtem pa si je mrcina hotela postreči z mojo krvjo. Neobičajno pasje vedenje mi ni šlo v račun.

Miloš si je narobe tolmačil moj pogled: »Labradorec.«

Že sem hotela sprostiti nekaj žolča glede njegove popustljivosti do psa, a sem se v zadnjem trenutku zadržala.

Vprašujoče je strmel vame, na obrazu mu je zaigral nasmeh. Mogoče je slutil, kaj se mi podi po glavi.

»Po mojem mu ne bi škodila pasja šola,« sem nazadnje suho pripomnila. Okrog nas je poplesoval roj mušic, šibka sapica pa je komajda zganila ozračje.

Miloš je mirno preslišal mojo pripombo.

»In že sva pri prvi lekciji, kako pravilno dvigniti in nesti kanu. Medtem ko skif, kot veš, prenašamo na rami, je s kanujem druga pesem ...« Snel ga je s stojala in odložil na bok, nato pa ga v dveh potezah spretno zasukal in dvignil nad glavo.

Raztreseno sem pokimala. Z bližnje bukve je sfrfotalo nekaj vrabcev, moje oči pa so drsele čez travnik vse do roba gozda. V najbolj odročnem kotu, takoj za drevesno mejo,

je stala stara lesena lovska preža, ki so jo zastirale krošnje mladih bukev. Postaviti so jo morali po mojem odhodu iz kluba.

Miloš ni z ničemer pokazal, da je opazil mojo nezbranost. Na parkirišču je iz tovrnega prostora jumperja, ki je zaudarjal po psu in motornem olju, pobral škatlo z orodjem in stopil nanjo. Pripravil si je jermene s ščitniki in sponkami.

Všeč mi je bila tišina z oddaljenim šelestenjem listja in brenčanjem žuželk. Na zaplati asfalta za hangarjem se mi je srce širilo od spoznanja, da po vrnitvi s prostranih, golih reber ožgane španske zemlje pletem svojo zgodbo s soncem. Nisem se mu več umikala in to je bilo zame neobičajno.

»Alenka, kam si odtavala?« me je Miloš zdramil iz misli. Za nekoga, ki daje vtis, da mora biti vse po njegovem, je na trenutke izkazoval določeno mero popustljivosti.

S skupnimi močmi sva čoln naložila na gumijaste blazinicice strešnega prtljažnika, prevlečene s klobučevino. Miloš ga je vpel v drugi vrtljivi nosilec. Njegov kanu s poslikanim dnom je držal prvi. Z ročico je nastavljal kot, pod katerim bo kanu ležal na strehi.

»Alenka,« se je oglasil trener. Naslanjal se je na karoserijo in se veselo muzal. »Ne pozabi se oglasiti pri meni glede odkupa čolna.«

»Dogovorjeno.«

Pasja mrcina je začela s tacami grebsti po zemlji in neutolažljivo cviliti.

Cvilež mi je načenjal živce.

Berden je opomnil Miloša, naj preveri tlak v zračnicah, in se ob pogledu name še kar hehetal s svojim čudnim skrivenčenim nasmeškom. Globoki brazdi sta mu nos in usta obdajali kot oklepaj. Leta so se mu mogoče poznala na obrazu, ne

pa tudi v pogledu. Kot bi se na njegovem obličju ravsala čas in neminljivost, ki mu je napajala mlade oči.

»Kaj je smešno?«

»Od nekdanj sem trdil, da je voda bila in ostala tvoj element.«

Za trenutek sem ostrmela, potem pa prasnila v smeh. Kajpada, vse življenje si je prizadeval, da bi druge opremil z najboljšim orožjem – veslom. Ne knjiga ne meč ne vpliv ne denar. Veslo. In vsak, ki mu je z veslom v rokah narava jemala dih, je bil po njegovi meri.

»Vedno mora obveljati vaša.«

»Ne gre za to. Vrača se odločna Alenka, ki sem jo poznal nekoč.«

»Tujka,« sem se skremžila. »Sama sebe ne prepoznam več.«

Ko je zahrumel jumperjev motor, je pes začel tuliti in se trgati z vrvice. S parkirišča sva počasi zapeljala na cestni priključek.

Mimo naju je brzela narava v sveži pomladni preobleki. Nad cesto, ki je kot predor cepila ozko rečno dolino, so se tu in tam preteče sločili zamreženi kolosi skalnatih pobočij. Jemali so dih. Razgrete avtomobilske pnevmatike so puščale temne sledove na vozišču. Senčnata globel naju je vklepala v svoj žleb mraka, gozdnate pokrajine in vode. Kako oddaljena se je zdela minula jesenska pripoved tople, prašne pustinje in mehkih vinorodnih gričev Navarre in La Rioje! Odnese la ljubezen in smrt, v dolgih zimskih nočeh so spale njune zastrte podobe. Ta trenutek pa so svežo, pozno pomlad že segrevali obeti poletne sopare, ki mestne ulice prekrije s postano lepljivostjo. In za njo bo znova prišla jesen, vendar ne bo nikoli in nikdar več *tistega oktobra*.

»V glavnem, Alenka, reka je druga zgodba.«

Zdrznila sem se.

Miloš me je ošvrknil z jasnimi očmi. Tudi zdaj ni z ničemer pokazal, da opaža mojo odsotnost. »Smiselno je, da prej dobro pregledaš odsek, na katerem boš veslala. Preveri vstopno točko na obali, kje so skale ali preklade, da ne poškoduješ čolna. Kako veliko skupino načrtuješ?«

»Ne več kot štiri do pet ljudi.«

»Ne pozabi na primerno varnostno razdaljo.«

Pod sedeži so se sem in tja valile platenke vode in me trkale po petah.

Jumperja sva pustila na široki kolovozni poti in se zapletla v umirjen, neprisiljen pomenek.

»Torej, zakaj si nehala?«

»Z veslanjem?« sem vprašujoče dvignila obrvi, medtem ko sva raztovarjala kanu. Zavzdihnila sem in se zastrmela v široki rečni zaliv, ki je spal sredi bujnega zelenja. Glasovi reke so bili otožni in pridušeni. Zaprhutala je jata ptic, nemara rac, in za trenutek sem podlegla slepilu, da sta voda in nebo zamenjala strani. Nisem mogla kriviti solz. Moje oči so bile suhe kot puščavski pesek.

»Prišlo je do nesreče. Nekdo je utonil,« sem hladno rekla.

Miloš je moj premolk zapolnil z negotovim nasmehom.

Majhno čistino na drugi strani so obdajale mogočne bukve. Spraševala sem se, kdo jo je izkrčil in čemu. Široko rečno ustje je obraščalo visoko ločje, voda je bila gosta od blata.

»Zgodaj spomladi je bela od snežnice,« je Miloš pretrgal tišino, ko sem si natikala rešilni jopič. »Povej, kaj te je napeljalo na kanu? Najbrž se po nesreči nočeš vrniti v dvojca ali skif?«

»Camino.« V mojem spominu so se zganili prizori pokrajine, ljudi, korakov, pripravljeni, da prerastejo v klobčič bolestone želje. Prsni koš mi je hotelo razgnati od globokega vzdihla.

»Res? Zanimivo. Tudi sam sem že razmišljal o tem. Kako je bilo?«

»Romala sem za bolno sestro. Srečevala ljudi. Odpri so mi oči ...«

»Ljudje?«

Misli so mi odtavale. Ni jim bilo treba predaleč, saj je bil brez predaha z mano, v moji glavi. Kot nerešena uganka. Njegovo ime je zvenelo rezko, ostro. Roger. Gasilec iz švedskega Malmöja, ki z nogami trdno na tleh slavi življenje do neba. V nosnice sem si priklicala njegov vonj. Toda pred očmi mi je naenkrat tako razločno vstala druga ženska, ni bilo pomembno, katera, samo naključna ženska na vročem kretskem pesku, ki jo on, prav on in nihče drug, meri s pogledom, namenjenim meni. Prebodla me je bolečina, od ktere mi je vzelo sapo.

»Alenka?«

»Ja?« Moj glas je zvenel votlo, prazno.

»Ali se na Caminu spletajo tudi, hm, kakšne ljubezni?«

»Oh, seveda,« sem razdraženo odvrnila. »Ampak kar se zgodi na Caminu, ostane na Caminu. Romanje je beg od stvarnosti. In tamkajšnja ljubezen je običajno bežna počitniška romanca, ki v resničnem svetu ne bi zdržala niti teden dni. Prav je, da jo tam razpiha tramontana ali posuši vroče špansko sonce.« Glasno in nebrzdano sem se zasmejala. Moj smeh je zvenel nenaravno, kot volčje zavijanje.

Miloš je nekaj trenutkov zbegano strmел vame. Potem pa je zmedenost na njegovem obrazu izpodrinilo obžalovanje. Spominjal je na pesnika, ki je sredi recitala izgubil nit. Veter mu je mršil kratke pramene nad ušesi. Pridih boemskega šarma mu je dajal poseben čar.

Prešinilo me je, kako zelo drugačen je od Rogerjeve surove, prvinške moči. Toda namesto da bi mu s prijazno besedo zbrisala potrtost z obraza, sem se zavila v molk. Ljubezen je nestvaren doživljaj. Vate buši kot prijeten sunek toplega zraka, udarni val za njim pa te požge do tal.

»In popotniki po vrnitvi ohranjate stike?«

Stike? Enkrat ali dvakrat se mi je na poti v službo v misli prikradlo zadnje srečanje s Tanjo. Del Jakobove poti sva prehodili skupaj, nato je nadaljevala brez mene. Še sanjalo se mi ni, kaj se je zgodilo z Venom, dragim starcem iz majhnega kraja v bližini češkega Brna. Še manj, na katerem koncu sveta tačas tiči moški, ki me je prebudil.

»Oh, včasih prejmeš od koga razglednico, to je vse,« sem ravnodušno zamahnila z roko.

Miloš je mežikal vame z vprašujočim pogledom.

Obliznila sem si suhe ustnice: »Dajva, raje se lotiva tečaja, spraviva kanu v vodo.«

»Seveda,« se je zdrznil in porinil čoln v širok tolmun, prekrit z mivko. Ozrl se je čez ramo, njegovo lice je bilo potopljeno v senco.

»Upam, da je Camino pomagal in je sestra ozdravela.«

»Umrla je.« Ob njegovem pretresenem pogledu sem naglo pristavila: »Ne, ne, bila je čudovito trčena sanjačka z nepresušnim vodnjakom ljubezni v sebi. In za razliko od mene je znala živeti na polno.« V preteklih mesecih žalovanja sem se odzivala zgolj na tisto, kar je smrt odnesla s sabo. Ječala ob tujih izgubah. Si zamišljala smrt, kako ljudem obira zadnje vzdihljaje z ust. Toda v zadnjem času je predme pogosto priplavala Damjanina radoživa, srečna in sijoča podoba ženske, ki je svoje življenje sklenila z nasmehom na ustnicah. Tesnobno sem bedela nad njo, da je ne bi oskrunila s solzami.

»Alenka, tako zelo mi je žal. Ne vem, kaj naj rečem, da bi popravil tvoje razpoloženje ...« Miloševo obzirno, blago sočutje se mi je kot zanka zadrgnilo okrog vratu. Še mi je prišlo do živega. Še. Damjana je bila sonce, na katerem solze zasikajo in izhlapijo.

Kanu sem silovito, ihtavo zvlekla v plitvino. Začutila sem neustavljivo potrebo po tem, da se moji slina, seč in limfa še isti hip zlijejo z vodo.

V čolnu sem večče razporedila težo. Reka me je vzela pod svoje okrilje.

Miloš me je s kratkimi napotki usmerjal proti rečnemu toku. Drsela sva po gladini, vodi sem prepustila, da mi oblije misli in odplakne nesnago. Po dolgem času se je v meni porodil občutek, da se je pokrajina odtajala in prebudila, drsela sem skozi neskončno tišino stvarstva. Izgubila bi se v občutku vode pod sabo, a je ubrano sozvočje z mrmranjem reke oviralo moje neusklajeno opletanje s kratkim veslom, ki ga nisem bila vajena.

Roji mušic so mi vstajali pred očmi, ko mi je nedaleč proč Miloš zaklical: »Alenka, preprimi veslo!«

»Prav!«

»A veš, da si tudi sam v vodi upam vse?!«

»Zakaj? Pa ne, da sem videti tako neustrašno?«

Glasno se je zasmel.

»Poglej, ne vem, ali je tam v loki navadna čigra? Nekoč mi jo je pokazal oče, ampak ne vidim tako daleč.«

»Lahko bi bila.«

Oba sva napenjala pogled. Rečni galebi so se spuščali strmo nad rečno gladino. V njihovih kljunih so se otepale in izginjale majhne ribe. Mirno ozračje sta polnila plahutanje

kril in hripavo kričanje, medtem ko me je kanu, očarano od zvokov, barv in otočkov trsja, nosil skozi kalno rečno vodo.

»Večina čigro zamenja z rečnim galebom,« je pojasnil Miloš, »ampak čigra je okretnejša v zraku, galeb pa na tleh. Čigre živijo tudi po dvajset let, selivke so, v življenju preletijo več kot milijon kilometrov. Pohvale vredno, če pomisliš, koliko ljudi sploh ne dvigne riti s kavča.«

Ob zadnji opazki sem se zdrznila. Ali je bodica letela name? Z njegovega spokojnega, vedrega obličja je bilo težko razbrati, kaj si misli v resnici.

Obraz se mu je zresnil in začel me je zasipavati z napotki.

»Ampak vrniva se k veslanju. Ne pozabi, da moraš vsak program ustrezno prilagoditi lokalnim vodnim razmeram. Lahko da boš uredila, recimo, tedensko nastanitev na istem mestu, lahko pa se boste selili od enega kraja do drugega. Nikar ne misli, da vmes ne boste naleteli na reke, lagune, ribnike, ponekod tudi brzice, na jugu celo na morje ...«

Kanuja sta mehko in udobno zdrsnila čez rečni okljuk. Mimo naju je nosilo naplavine suhih vej in listja. Ptičji ščebet in šumenje vode sta bila srčni utrip prirode, ki sva se ji prepustila z užitkom.

»Od kod ti vse to znanje?« sem ga očarano spraševala. »Zveniš kot priročnik za preživetje na prostem.« Konice prstov sem pomočila v toplo vodo in zamižala od ugodja.

Ko sem spet odprla oči, se je na njegovem obrazu zrcalil zelenkasti odsev rečnega plivkanja. Ali pa sem si vse skupaj samo domišljala.

»Splaval sem, preden sem shodil,« se je zahahljal, »tako da se precej dobro znajdem v vseh razmerah.«

»Aha, to je potem ljubezen do vode.«

»Pa saj jo čutiš tudi ti. To naju povezuje.«

Mokre prste sem si otrla v majico in skomignila: »Pri meni je bilo drugače. Jaz sem bežala v vodo od doma.«

»Hja, vsak beg ima svojo zgodbo.«

»Koliko pa bi v povprečju na teden preveslali udeleženci počitnic?« sem raje zamenjala temo.

»Odvisno,« je nagubal čelo. Dvignil je veslo in ga spretno zavihtel v zraku kot mažoretka palico. »Razdalja in težavnost se spreminjata glede na vodne razmere, vreme in podobno, ampak običajno z manj večimi narediš približno osemdeset kilometrov, z bolj izkušenimi pa vsaj sto, še posebno kadar želijo razširiti svoj veslaški repertoar. Na to bodi kar pripravljena. Jaz sem dal skozi že vse sorte tečajnikov.«

Sledil je poduk o redno pregledani in vzdrževani opremi.

»Tudi če si kanu ali kajak izposodiš, preveri, v kakšnem stanju je,« me je posvaril, »no, pa saj si veslačica, sama veš, kako pomembna je varnost.«

Ob teh besedah sem debelo pogoltnila in povesila pogled.

»Objektivna nevarnost so tudi obala, neprimerna za pristajanje, in vodni insekti. Niti misliti si ne moreš, koliko težav lahko povzročijo. Preden se lotiš programa, vedno sama najprej preveri teren, obalo, kjer boste nameravali v vodo in iz nje. Bodi pozorna na vmesno razdaljo med kanuji! Nero den veslač lahko med prevračanjem z veslom poškoduje ali prevrne še drugega ...«

»Bom, bom, brez skrbi.« Moja največja odlika je bilo vestno in odgovorno opravljanje dela in nalog.

Veslala sva mimo širokega, nepokošenega travnika. Na mivkastem obrežju so posedali ljudje in nama mahali. Voda se je lesketala v popoldanskem soncu in iz visokih trav so vzletale ptice. Iz priobalnega rastja je prihajal otroški vrišč, mirno ozračje je rezalo brenčanje mrčesa, in ob pogledu na

svet, ki ga človek še ni izkrčil v obdelovalno površino, sem od samega veselja z veslom udarila po vodi, da bi oblak kapljic dosegel Miloša. Konec koncev sem mu obljubila prho.

Čez nekaj trenutkov sva vsak s svojim veslom razigrano udrihala po vodi, jaz z nerodnimi, neuskkljenimi zamahi, da sem bila mokra od glave do pet, Miloš pa se je od krohotanja skoraj zvrnil iz kanuja.

»Pozorna boš morala biti na tiste, ki bodo precenjevali svoje sposobnosti in fizično pripravljenost ...« mi je smeje se vrgel pod nos, »da ne govorimo o sončnih opeklinah in rdečih nosovih ...«

Potipala sem si nos in ga zakrila z dlanjo, da se je zvijal od režanja.

»Dovolj! Glavo mi bo razneslo od informacij in vtisov,« sem zastokala, »prihraniva nekaj še za prihodnjč ...«

»Velja,« se mu je razjasnil obraz, »tudi jaz bi te rad spet videl.«

Z vodo sem si hladila pekoča lica in zatilje, ko se mi je z nekaj zavesljaji približal.

»Zemlja kliče Alenko! Obrniva!«

Moja odmaknjena zavest je bila kot zajedavec, ki se hrani z močjo širne, globoke vode, ponekod goste kot olje, tako židke in lepke, da bi se lahko tako rekoč sprehodila po njeni gladini.

»Prepusti se toku!«

Veter mi je hladil lica. Mimo naju so drseli hrbti vresja. Sonce je zdaj obsijalo zdaj osenčilo drevje na ozadju skalovja.

»Alenka! Resno. Rad bi te spet videl.«

Pogledala sem ga. Za prostodušno toplino sem zaslutila zanesljivo zaščitniško držo moškega, ki rad poskrbi za žensko.

»Oh, ne boj se, nimam skritih namenov,« je prhnil v smeh in mi pomežiknil, »samo podrobno bi te izprašal o Caminu, če nimaš nič proti.«

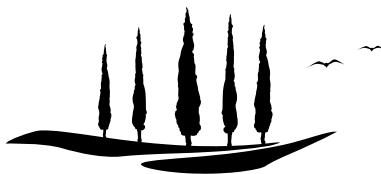
V njegovih očeh je bilo nekaj, zaradi česar se mi je obraz nehote razlezel v nasmeh: »Seveda, zakaj pa ne. Ampak brez psa!«

»Oh, misliš Maksa?« je nedolžno razprl oči, z rokami, lenobno sklenjenimi za glavo.

Pospravila sem veslo in dlani potopila v toplo vodo. V mislih je pred mano vstala podoba visokih gora, sredi katerih pod viharo nebo pribrbota izvir in se zlit s hudourniški-mi potoki kot slap izjoče čez mogočno skalnato steno. Z brzicami in pritoki spodkopava brežino in vanjo kot spomin vtiskuje tolmune, preden se po svojem rečnem koritu pod mano prelije v neskončnost. Voda. Slikala sem si, kako se s prsti dotikam brzic njenega ledeniškega izvira. Oblile so me solze.

Odpela sem bočne zaponke na rešilnem jopiču in spustila vetrič pod majico, ki se mi je oprijemala hrbta. Obraz sem nastavila soncu in prepustila reki, da me nosi, dokler me ne naplavi na obrežje ali na konec sveta.

HRAST



Pogosto me je nerazložljivo vleklo k mogočnemu staremu hrastu na robu mestnega parka. Samobiten je kljuboval času približno tam, kjer se je začinjala gozdna meja. V misli se mi je prikradel, kadar sem si brezbarvne dneve poslikala z odtenki, ki so bili v neskladju z mano in dogajanjem onstran pregretilih šip pisarne. To navzkrižje je prihajalo zadnje dni na površje predvsem zaradi Miloša. Njegova pozornost mi je prijala, toda misel nanj me je begala.

Hrast je segal visoko pod oblake, čvrsto nasajen na svojem odru iz korenin in zemlje, ne da bi mu bilo mar za človeški madež pri tleh. Všeč mi je bilo, kako njegovo kipeče, orjaško jedro z grčavim deblom predre slepeč sončni žarek in ga priklene k tlom. Kot bi ga drugače vzelo nebo. Samo pod njegovo razvejano krošnjo in nikjer drugje sem stkala živo vez s pokojno sestro. Bila je tam in komaj slišno šelestela v vejah. Ni bilo treba posebnega glasbila, ubranega s sozvočjem vesolja, njen šepet sem slišala med listjem.

Lice sem prislonila k sivkasti, razpokani skorji. Tudi tega me je naučil Roger. Pod mogočno krošnjo sem z zaprtimi